

УДК 349.3

Івахов В.В.

Головне управління Пенсійного фонду України в Тернопільській області

ВИЗНАЧАЛЬНА РОЛЬ СТРАХОВОГО СТАЖУ ДЛЯ НАБУТТЯ ПРАВА НА ПРИЗНАЧЕННЯ ПЕНСІЇ В СОЛІДАРНІЙ СИСТЕМІ

Ivakhov V.

THE DETERMINING ROLE OF INSURANCE SENIORITY FOR ACQUIRING THE RIGHT TO A PENSION IN THE SOLIDARITY SYSTEM

Загальновідомо, що набуттям права громадян на пенсію є досягнення пенсійного віку та наявність страхового стажу. Страховий стаж – період (строк), протягом якого особа підлягала державному соціальному страхуванню, якою або за яку сплачувався збір на обов'язкове державне пенсійне страхування згідно із законодавством, що діяло раніше, та/або підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню згідно і за який сплачено страхові внески [1, с. 1].

Страхові внески – кошти відрахувань на соціальне страхування, збір на обов'язкове державне пенсійне страхування та страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, сплачені згідно із законодавством, що діяло раніше; надходження від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що спрямовуються на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, кошти, сплачені за договором про добровільну сплату страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування [1, с. 1].

Відповідно до статті 26 Закону [1], починаючи з 01 січня 2023 року, особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років за наявності страхового стажу не менше 30 років.

- з 01 січня 2024 року – не менше 31 року;
- з 01 січня 2025 року – не менше 32 років;
- з 01 січня 2026 року – не менше 33 років;
- з 01 січня 2027 року – не менше 34 років;
- починаючи з 1 січня 2028 року – не менше 35 років.

У залежності від набутого страхового стажу визначається пенсійний вік особи. Законодавець окремо визначив стаж, який необхідний для призначення пенсії в 60 років (у 2023 році – 30 років), в 63 роки та при досягненні 65 річного віку. Тобто, якщо особа не набула достатньо стажу для призначення пенсії в 60 років, то їй може бути призначена пенсія в 63 роки, якщо ж напрацьованого стажу не достатньо для призначення і в 63 роки, тоді пенсія призначається при досягненні 65 річного віку. При цьому слід зауважити, що мінімально необхідна тривалість стажу для призначення пенсійної виплати в 65 років – 15 років. Якщо набуто менше 15 років стажу, то органами Пенсійного фонду України не призначається пенсійна виплата. В такому випадку особа може претендувати на призначення державної соціальної допомоги органами соціального захисту населення.

При призначенні пенсії органи Пенсійного фонду України на даний час обчислюють напрацьований особою стаж за двома складовими:

- до 2004 року – згідно записів трудової книжки;
- з 2004 року – відповідно даних системи персоніфікованого обліку.

На сьогодні внесено зміни в чинне законодавство, згідно з якими громадяни мають можливість укласти договір про добровільну участь в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування і таким чином набути необхідну тривалість

страхового стажу, або збільшити суму заробітної плати, яка буда врахована при визначенні розміру пенсії.

Добровільну участь у пенсійному страхуванні можуть брати як застраховані, так і не застраховані особи старші 16 років. Також передбачена можливість сплати страхових внесків на користь третіх осіб.

Умовами добровільної участі є:

– наявність інформації про таких осіб в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування;

– таким особам не призначено пенсію в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Договір укладається в електронній формі через веб портал електронних послуг Пенсійного фонду України шляхом приєднання до Типового договору про добровільну сплату страхових внесків. Для цього потрібно авторизуватись на веб порталі Пенсійного фонду України за допомогою кваліфікованого електронного підпису (КЕП), Дія. Підпису або системи GOV.ID [2]. Особа самостійно визначає, скільки часу бажає сплачувати внески після укладання Договору, періодичність сплати страхових внесків та їх розмір.

Для того, щоб до страхового стажу було зараховано один повний місяць, сума добровільного внеску повинна бути не меншою від розміру мінімального страхового внеску, який становить 22% від мінімальної заробітної плати, наразі це 1474 грн [3]. Сплачені внески обліковуються автоматично після надходження коштів на рахунок Фонду. Інформація про їх сплату не потребує подачі жодних звітів. Повідомлення про сплату коштів надійде в особистий кабінет застрахованої особи, на користь якої сплачено внески, на веб порталі електронних послуг Пенсійного фонду України.

Сплачені внески – це набутий страховий стаж або збільшена заробітна плата для визначення розміру майбутньої пенсії. Суми сплачених страхових внесків зараховуються за місяць, у якому надійшли кошти на рахунок Пенсійного фонду України. Якщо по Договору за певний місяць сплачено, наприклад, 2 тисячі гривень, то для застрахованої особи місячний заробіток, який буде враховано при обчисленні пенсії, збільшиться більш як на 9 тисяч гривень. Фактично кожні 100 гривень добровільно сплаченого внеску збільшують місячну зарплату, яка буде врахована для призначення пенсії, майже на 455 гривень. Якщо сума добровільно сплачених страхових внесків особою та фактично сплаченого роботодавцем за застраховану особу єдиного соціального внеску перевищує максимально встановлений його розмір, то частка надмірно сплачених коштів зараховується в наступному місяці [2].

Отже, страховий стаж фактично сьогодні визначає вік виходу на пенсію. Проте, чинним законодавством визначено можливості та способи набуття страхового стажу громадянами в індивідуальному порядку.

Список використаних джерел:

1. Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 року №1058. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>.

2. Інформація ПФУ щодо добровільного страхування URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/informatsiia-pfu-shchodo-dobrovilnoho-strakhuvannia>.

3. Дізналась, що тепер можна сплачувати добровільні внески на пенсійне страхування за своїх рідних. Я б хотіла скористатися такою можливістю і сплачувати внески за маму, яка зараз залишилася без роботи. Як швидко я можу скористатися таким правом? URL: <http://surl.li/hdlfv>.